

B 2663.

~~5997~~

Lotte sünnipäew.

L. Thoma.

Eesti Rahwa Muuseumile

Wanemuise
näitelawa
✚ TARTUS. ✚

193

Lotte sünnipäew.

Lustmäng ühes waatuses.

Ludwig Thoma.

Tõlkinud: K. A. Hindrey. —

Wanemuise näitelawa.
Juli 1913.

Isikud:

Salanõunik Dr. Otto Giselius, ülikooli professor

Mathilde, tema naene.

Lothe, nende tütar.

Célestine Giselius, salanõuniku õde.

Dr. Traugott Appel, eradotsent.

Babette, Giseliusse kooõgitudruk.

Koht: Väike ülikoolilinn.

Aeg: Oktoober.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

49816

1. etendus

[Suur tuba. Kodune sisesesead Biedermeieri
stiilis; walged eesruuded aknate ees. Paremat
kätt ümarqune laud, kanapee, mitu tooli;
ühe akna ees tugitool; xlawer paremat kätt
üks üks keskel, teine paremat kätt.]

Pr. Giselius [paneb ühe wäikse walgelt kaetud ^{kõrwaline}
lawa peäle lillekimpu ja korraldab ringitusi,
mis laual on.

Prof. Giselius [astub keskest sisse.] Müüd kusin
ma juba kolmandat korda, kus on minu aja-
lehed?

Pr. Giselius [poolest saadik tema poole pöördes]
Sääl xlaweris pääl.

Prof. Giselius. M- ja õige [Wõtab nad ära]
Tunelik, et ma iga päew uurimise teekondal
oma hommikulehtede järele pean tegema.
Miks ei ole nad mitte selle jaoks määratud
panipaigal?

Pr. Giselius. Sellepärast, et härra salanõuu-
nik nad iganerdt säält wälja wõtab ja kus-
kile mujale paneb.

Giselinus. Soo? [Tema poole tagasiwaadates.]

Mis sa saäl siis õige teed, Mathilde?

Mathilde. Kingituri keeraldan ma.

Giselinus. Kellele ja mida kingitakse?

Mathilde [kõrge meheatega]. Meie Lottele sünnipäewaks.

Giselinus. Waata, waata! Meie Lottel on sünnipäew! Sa mõtled aga ka kõige pääle.

[Patutab tema põske.] Nisugisid pidusid peaks koyalikult üles tähendama.

Mathilde. Ja, ja ülestäendused ära kaastama!

Giselinus [istub tugitooli ja awab ajalehe]

Lottel on sünnipäew. [Läele mõeldes.]

Õlle õige, kas ei oleks mitte kohane olnud, kui ma kinnimisest osa oleksin wõtnud?

Mathilde [rahulikult]. Õiguseparast küll.

Giselinus. Miko sa siis mulle ei ütelnud Sa wõiksid ju kinnamisetahtmist minu juures ka oletada!

Mathilde. Ära nüüd räägi. Seewe nädal otsa jutustasin ma sulle, et me Lottele midagi peame kinkima.

Giselius. Nädal otsa?

Mathilde. Weib ka weel rohkem olla.

Giselius. Siis langeb minu päale küll pöörduva hoolikuse etteheide.

Mathilde. Ma otsin aga ka sinu eest midagi.

Giselius. Seda nimetatakse ladina keeles: negotiorum gestio, arjaajamine ilma karta ja

Mathilde [lana päale näidates]. See päevaraamat, nahasse köidetud, see on sinu kingitus.

Giselius [häär tusis]. Ja sinna juurde lisad sa minu kirjatöö specificatio üle.

Mathilde. Mis ta sellega teeb?

Giselius [etteheites]. Armas laps, kas sul aimu on, kui elavad väiclused selle üle on? Inba' Gaiuse ajal hakati seda kirsimust harutama.

Mathilde. Kää küll, ma lisan su kirjatöö juurde

2. etendus.

Pahemalt peolt tuleb Babette üleskaantud
käinsega ja näost tulipunane.)

Babette Professori prona, kuidas müüd on?

Kas ma pean kõõmlinuksid tegema?

Mathilde [mõteldes] Kuskid?

Babette. Wõi armer Pitter? Meie preili
Eette sööb seda nii häameelega.

Mathilde. Seda, mis teil vähem tööd teeb

Babetteke. Aga kus Eettekene on?

Babette. Ta läks koke päale kohvi ära, ja
ma pidawat professori prouale ütlesma
kella üheteistkümnemini olewat ta ammu
juba tagasi, ja ma unun. Ta toob meile
uue kingituse kaasa. . . . .

Mathilde. See on selle häa lapse sarnane.

Babette. Ta naeris nii lahkelt, kui ta ära
läks; aga nüüd pean ma kõõki minema.
Ma inka teen armer Pitter? [ära]

3. etendus

Giselis. Tildene.

Mathilde. Ja.

Giselis. Ma mõtlen praegu selle üle järele,
kui wana on siis õige meie Eetteke?

Mathilde. Kaks kümmend Sillepärast teen
ma seekord asja ka pidulikumaks kui

muudu.

Giselinus. Siis tean ma, mis mul need päewad pääs niu ringi käis. [Söök käega tooli tue pääle] Jah, see ta oli!

Mathilde. Sa oled meie pidu pääle mõtelnud? See on sinust ilus.

Giselinus. Mitte otse pidu pääle. . . ei, millegi pääle, mis sellega ühenduses on.

Mathilde. Kas see jälle sinu specificatio on?

Giselinus. Spe- ci- fi- catio, armast laps. Üks res mobilis interese kujudesse unbes töötatud. Juba sabinused olwad selles arwamuses.

Mathilde [wahule]. Ja mis meie Lottel sellega tegemist on?

Giselinus [segaselt]. Kuudas?

Mathilde. Sa ütled, see olewat sunnipäewaga ühenduses.

Giselinus. Sa oled mu mõttekäiku seganud. Lottel saab tänaw kaks kummen aastat täis: ega sa selles uneti ei exsi?

Mathilde [rahulikult häasudamiselt]

Ei.

Giselius [üles tõustes] Siis on wünnne aeg. Ja, müüd on mul korraga jälle selge, mis Butterweck kirjutas.

Mathilde. Kas ma seda ei tohiks teada?

Giselius. Sa peadgi seda teadma. [Edasitagasi kõndides] See oli nelja nädalalt cest, ma pidasin sekkord ettelugemisi perekonnaõiguse üle, päris õige, nii see oli, ja siis juhtus mulle meie wä tubli Butterwecki kirjatöö kätte ja tuletas mulle ühte kohustust meelde, mis mul kui perekonnaisal täita tuleb. Kindlat kohustust.

Mathilde [on uudis himuliseks lainud]. Kas sa kord ütelda ei taha . . . ?

Giselius. Asi on selge. Isa wõimukohustuste ringist oleneb see ülesanne päris wastuaidlemata.

Mathilde [kannatamata]. Missugune ülesanne?

Giselius Salanõmmik Butterweck on
 sundivate põhjustega näidanud, et
 oma lastele teatavate loomulikude
 asjade kohta selgust peab andma.
 Nisuguse seletuseandmise ärajätmise
 tagajärjed võivad hirmsad või häbi-
 wad olla. [Täab seisma.] Sa näed sa
 Sildere, seda wastust ei wõi ma enese pääl
 wõtta. Ma tahan sellepärast meie Sottene-
 sele seletust anda.

Mathilde Mille kohta tahad sa temale
 seletust anda?

Giselius Noh, selle kohta. [Kuna per Giselius
temale ikka veel arusaamata otsa
waatab.] Kooselamise kohta, wõimalikult
 kooselamise kohta ühe mehega.

Mathilde [Wõb käed kokku.] Täewake, mis
 sa ikka veel ei kuule!

Giselius [kindlalt] Aeg ei ole mitte liig
 wara walitud. Sa müüd on see minu
 kohus, tema teadmatuset kustada.

Mathilde [nagu enne] Mis sa ikka veel

ei kuule!

Giselius. Sa imestad ainult selle pärast et me tänapäev liiga kitsarinnaliselt olemise üleskasvatatud. Butterweck tähendab selle pääle, et mõned wana-aja rahwad noortele tütarlastele isegi õpetust armastamises laskeid anda.

Mathilde. Inimene! Otto! Salanõunik!

Giselius. Ma ütlen seda sulle ainult sinu rahustuseks. Muidugi mäista, ei mõtle täna keegi selle pääle, oma tütreid sel eeskujul kasvatada lasta.

Mathilde Wäib olla, jõuad sina oma Butterweckiga ka nukaugilegi! Et üks mees sinu wanaduses enesele misugust leri ette laseb ajada!

Giselius. Sildeke, sellest ei saa sa aru. Selle kirjatoõ vastu ei saa midagi ütelda! Sa oli täiesti järjekindlalt üleshitatud.

Mathilde. Mingu pärast, aga pead sa siis misuguse asja pääle tõsiselt vaatama?

Giselius. Mis tähtsus on aratuntud tõdedel.

Mathilde. Te kirjutate paljugi, kui aasta pikk on.

Giseliu [rahulikult noornides]. Mis tähtsus on äratuntud tõdedel, kui meie elu nende järel ei seada?

Mathilde. Ja kuidas tuleb sa selle mõtte peale, et meie Sottel veel iseäralist seltsust tarvis on?

Giseliu [arusaamata]. Jhm?

Mathilde. Kes sulle siis ütleb, et temale seda veel tarvis läheb?

Giseliu. Kas sinu temaga selle üle oled rääkinud?

Mathilde. Ei tulnud mulle meeldegi.

Giseliu. Mina ka mitte. Noh, näed sa?

Mathilde. Kas sa tõesti usud, et noored tütarlapsed seda õppima peavad nagu grammatikat?

Giseliu. Igatahes ei tunne ma ühtegi muud teid ühte teesaja edasi anda, kui kirja veel keele kaudu.

Mathilde. Giseliu!

Giselius. Ja, ühitegi muud teed.

Mathilde. Kas sa siis kunagi toast wälja ei waata? Ja kas sa enam ei tea, mis noor on.

Giselius. Mis see peab tähendama?

Mathilde. Ei, seda armatakse ja tun-
takse... ja...

Giselius. Saame loogika mõistete gurde!

Mathilde [elawalt]. Sa taewane Luinal!

Kust seda noored tütarlapsed teawad?

Wõib olla, et seda neile maipõrnikad kõrwadesse laulawad, võib olla, et see õhus heliseb, aga see on tõi, ühel ilusal kewade päeval teame meie kõik.

Giselius. Seda wõin ma enesele ju elawalt ettekujutada.

Mathilde. Ei! Seda ei wõi sa enesele mitte ettekujutada. Aga kui sa koord tütarlapsi näed, kes naerawad ja ei tea mitte, mis pärast, kes punastawad, ja ei tea mitte mispärast, siis on nad seda just teada saanud.

Giselius [romiliselt.] Soo?

Mathilde La.

Giselius Need on romani mütted, mis
teie Journal teab kust wõtate.

Mathilde. Keik, millel armastusega tege-
mist on, peab ikka natuke romantili-
ne olema.

Giselius. Ei, Pildene! Keik, mis meie tee-
me peab otstarbekohane olema ja...

Mathilde. Mina ei taha sarnast juhtu
kuulda.

Giselius. Palun. Abielu on leping. Kas
peab sallima, et üks nork olewus misugu-
se lepingu teeb, ilma et selgesti teaks,
mis otstarbe tal on, mis tagajärjed ja
nõnda edasi.

Mathilde. See nõnda edasi tuleb isene-
sest.

Giselius. Ma sooviksin, et sa Butterwecki
oleks lugenud.

Mathilde. Tata mind sellega rahule.

Giselius. Tema loogika on sundiw. [Pr.

Giselius teeb tõrjuva käelüigutuse. Ja!
Seda ta on. Ta kirjutab näituseks
aeta mul ei tule ta kohe meelde
[mõteldes] halastamata ta on, et igal
põlvel icsa uuesti oma teadmisi otsida
lastakse.

Mathilde See p ju ilus ongi!

Giselius Mis on ilus!

Mathilde Teadmisi ise otsida! Siis peab
inimene juba teadlane olema, kui see
tema meelest nii hirmus on.

Giselius [ahastades.] Siis puudub ju iga
positiivne teadmine!

Mathilde Minugi pärast.

Giselius Iga kindlasti püüatud ettekujutuseis.

Mathilde Üleüldse, mis see asi sulle kerda
läheb? Seda võid sa rahulikult oma
väimehe hooleks jätta.

Giselius [kannatamata.] M-m!

Mathilde See on tema asi, aga mitte sinu!

Giselius [kõlawa häälega ja õpetlikult.]

Kui aga see tulewane wäimees neis arjus
nisama teadmata on.

Mathilde. Siis on mul tust hale.

Giselius. Palun, wasta mulle etsexcheselt
minu küsimise pääle. Mis siis, kui te-
ma nisama teadmata on?

Mathilde [olasid kehitates]. Sumala nimel!
Siis wäite inka weel tulla, sina ja per.

Butterweck.

Giselius. Põgajärjekes oleres hulke piinlikka
silmapilkusid. Peigmehele ja Settele.

Mathilde [naerab südamest]. Küll peaks
see aga ino toga olema!

Giselius. Ma kõneleu täiesti küsilelt. Ma
teaw usklikult, missuguse kraadini
noor inimene teadmata wõib olla.

Mathilde [rahulikult, lahelt]. Noh waata!

Giselius [arusaamata]. Kuudas?

Mathilde. Ja siiski saime oma Settesese.

Giselius [kohmetades: inestades]. See on
oige. Saime oma Settesese. Aga miks
ei peaks me teda juba algusest saadix

ühe teadmise astme peale aitama,
millele me ise üles pedime ronima?
Mathilde [roõmsalt] Otto, kui sinagi
juba sellele astmele.

Giselius [energiliselt] Palun nüüd mitte
naljatada! Päälegi eksid sa. Ma tahan
sulle ainult ütelda, mul ei püüdnud
tol korral teadmine mitte täielikult.

Mathilde [hustiliselt] No! No! No!
Giselius [uskuma sundida talites] Ei,
Sildese.

Mathilde Mina sinu nooruse pattudesse
ei usu.

Giselius Kes siis sellest kõneleb?

Mathilde Sellepärast, et sa ütled, et sa
mitte... noja... et sa mitte...

Giselius Et ma mitte täiesti ilma eel tead-
misteta ei olnud. Sa ma tutvustan sind
selle tee asjaga ainult sellepärast, et ta
sin kasu võib tuua.

Mathilde [hustiliselt] Mulle on see tee asi
muidisiks.

Giselius, Ma pean otsesoheselt ja selgelt
kõnelema.

Mathilde [teeb nagu heians käed kõrvade
ees.] Tõata järele!

Giselius [edasitagasi käies.] See oli päev
enne meie pulmi. Ma ütlesin enesele,
et ma niusugises teadmatuses, nagu ma
olin, seda tahtsat sammu mitte astuda
ei tohi. [Dr. Giselius vaatab temale naera
ta des järele.] ja ma otsustasin, selgust
otsida.

Mathilde. Aga Otto!

Giselius [väga tõsiselt.] Ja, ja omas hädas
laxsin ma meie kuulsa loodus-teadlase
Dr. Busäuse juurde, temale wõlgnen
ma tänu, kui ma midagi teadsin

Mathilde [lõbusas tügis.] Wana Busäuse
Giselius. Temale, ja. Muustamata juturaja-
misel andis mulle see auus teaduse-
mees tarvilikku seletusi.

Mathilde [naerdes tooli langedes.] See ar-
kuimud mossis wanapeisid!

Giselius [tõsiselt jätkates] Ja mälestus sellest tunnist. [pr. Giselius naerab veel kõvemini] Mis sul on?

Mathilde, Kui ma seda oleksin teadnud Ja ma ei ole temale ühtegi ütelnud!

Giselius [noomides] Minule annab see mälestus tõsise manitsuse, et ma enmast kohusest kõrvale ei peaks.

Mathilde, Kõrguni vastuoksa, nüüd ei ole sul alles sugugi tarvis wacwa näha.

Giselius Ihm?

Mathilde, Ka nüüd on looduse teadlasi olemas!

Giselius, Täna ei ole raske selle üle naerda, aga seekord pidin ma kibe-
dalt tunda saama, et nii paljugi juhu-
sest olen. Mõtlen emeti, kui Muraust ko-
dus ei oleks olnud.

Mathilde, Ah seekord?

Giselius, Ja, wõi kui ta haige oleks olnud?

Wõi kui ta ise midagi poleks teadnud.

Mathilde [tõuseb üles ja läheb temale ürna

Lähe dale.] Siis, sa wa' tolamats, olercin chn
 minna! sulle midagi kõwa sisse ütelnud.
Giselinus [läheb tugitooli juurde, wõtab aja-
 lehe ja istub.] Me kõneleme kõige selle
 üle siis, kui sa kord täsisemas tujus oled.
 igatahes on mulle täiesti selge, et ja mis-
 pärast ma meie lapsega nende täht-
 sate asjade üle kõnelema pean. [Klak-
kab lugema.] Et ja mispärast, jah!

4. stendus

[Kus kassil awatakse poolert saadik
 ja kuulatakse Cölestine Gibeliure rõõmsat
 kõwa häält; ta astub kohe sisse ja kõ-
 neleb ukse all tagasi.]

Cölestine [hillerimp käes] Eivole waja Dabet-
 tere, tänaw, tänaw; külli ma juba midagi
 leian, kuhu sisse ma kimbu pistan. [Paris
sisseastudes pr. Giselinusele.] Tere hom-
 mikut, Sildere. Kus siis meie sünnipäewa-
 laps on, et ma ka õnne wõiks soovida?
Mathilde [temale wastu minnes] Sinna,
 Stunere. Ei! Küll oled aga sina jälle raha

wälja andnud. [Wotab kimbu kaest]
 Selle paneme aga keskele. [Wotab waa-
 si, mis klaveri pääl seisab, paneh
 kimbu sisse ja siis laua pääle]

Cölestine [näeb professori, kes oma ajalehe
 taga istub. Teeb niiksi.] Kõige alandli-
 kumalt, härra sabanõunurik!

Gselius [ilma üleswaatamata] Tere
 hommikut.

Cölestine [Mathildele] Mis ta siis linna-
 teeb?

Mathilde. Sa peid midagi tooma; wist tahab
 ta meile ka kingitust teha.

Cölestine. Pidupaewaks. Ei, kui sa iksa mat-
 led, et see väike kinnu tänä karkokum-
 mend. aastat wanaks saab. Mul on alar-
 ti, nagu ma teda lühikeses kleidis peak-
 sin nägema.

Mathilde. Peaegu on kahju; Stunneke.

Cölestine. Sa muud lendab ta teil ka
 wist warsti peart wälja.

Mathilde. Seda ei ole esialgu põhjust

arwata.

Cölestine. Ara seda usu, enne kui tähele
paned, on ta läinud.

Mathilde. Kuu see nõnda peab olema.

Cölestine. Ma pean sulle veel midagi
jutustama. [Waatab Giscluse peole
kes ajalehte loeb.] Ma tahtsin seda juba
üleüla teha, aga sind ei olnud kohus.
[Tähendab pääga Giscluse peole.] Sa
sulle ei saa ju millegi mõistliku asja
üle rääkida.

Mathilde [uudishimulikult] Midagi Sottest?

Cölestine. Kuula aga! Saupäeval olite
ju Põnebergide juures pidul. Kas sulle
sääb midagi silma ei puutunud?

Mathilde [jarelmõteldes] Ei - ei!

Cölestine. Musovuse ema jutustas mulle
ometi, et üks uus eradozent kangest sinu
Sotte ümber oli olnud.

Mathilde. Ah, see kuulub, kuidas heingi kaival.

Cölestine [clawalt]. Pane ainult tähele! Mi-
na olin eila jälle kohwiko Musovuse

oma juures, ja äkki tuleb kübaline, noor mees, teeb ühe nukelise kumarduse teise järele, ja kui me viimaks õnnelikult tooli päale istuma saime, sesistab mulle Muscovise oma kõrva sisse: Waata, see ta on...

Mathilde [põnewusega] Tema?

Cölestine. Kessim Sottega plaani oli teinud!

Mathilde. Kuudas ta siis wälja näeb?

Cölestine. Kuudas nad kõik wäljanäwad. [Pääga Gisehuse poole näidates.]
Ta mõtled ikka laiali.

Mathilde. Ma ei tea sugugi mõtelda.

Cölestine. Ega ta ikka küll wäga tormiline ei wainud olla. Sa tead ju, kuudas see tõug [professori poole pääga näidates] plaani teeb.

Mathilde. Ma nägin küll, kuudas ühes noor mees meie Sottekerile limonadi tõi.

Cölestine. See on juba palju.

Mathilde. Aga ta ei tantsinudgi temaga.

Cölestine. Aga ta wist ei oska; aga kuula
päält. Musoviuse oma juhüib müidugi
jutu warsti selle pääle, et ma präili
Giseliuse tädi olen, ja sääl lähüib ta pa-
naseks, nagu keeliplika ja hakkab
päris mõistlikku juttu ajama, kuidas
Lotte käsi käib ja kuidas ta pidult
koju saanud ja nõnda edasi, päris nagu
mõistlik inimene kuna gi.

Mathilde. Waata, waata!

Cölestine. Ja ma ergutasin teda ka na-
ture ja tähendarin nii jutu pääl, et
me warsti oma Lotte sunnipäewa
pühitseme. Siis wärsite sel puhul,
ütlib Musoviuse oma, ka wisakas olla
ja tema kohe et ta müidugi meie kuul-
susile (tähendab pääga Giseliuse poole)
oma kübaskäiku tahab teha.

Mathilde. Kas tema ka õigusteadlane on?

Cölestine. Ei. Tä on looduseteadlane.

Mathilde. Looduseteadlane? [Hakkab
südamest naerma.]

Cölestine. Noh, mis sul siis on?

Mathilde [istub tooli peäle ja naerab rõõmsalt edasi]. Ma pean maha istuma!

Cölestine. Mis üle sa siis nii naerad?

Mathilde. Küll ma sulle jutustan, Stiinere, lase enne hinge tõmmata! Wõi looduse teadlane on ta. [Naerab uuesti.] Kuu sa kuuled, mille üle me ennist waidlesime, naerad sa ennast surmiks.

Cölestine [Giseline poole noeritades]. Oma nulsusega waidlesid.

Mathilde. Muidugi! Sa ei usu, mis kilgid sel peäson.

Cölestine. Wain enesele ette kujutada.

Mathilde. Ei, selle peäle ei tule sa eluilmasgi. Sa... [uuesti naerma pahwatades] ja loodusteadusest oli xai juttu.

Cölestine [mudishimulikult]. No raagi ju kord!

Mathilde. Jah, mis o'ba see loodusteadus minu elus mängib. [Naerab.]

Giseline [üle ajalehe]. Mis tähendab

õige see rõõmuawaldus?

Mathilde. Ma tahan praegu jutustada missuguseid isakohustusi sa ülesleidnud oled.

Giselius [ülestõustes]. See on onneti küsimus, mis ainult sinu ja minu wahel [mõtte pääle tulles] aga- ja! Kää küll, mu õde peab oma arwamist ütlemata võiks teatawas mõttes isegi otsi arjastundjana selle üle otsustada.

Cölestine. Miste minust tahate?

Mathilde. Waata, meie Sotte.

Giselius. Ei, ma nõuan, et mina selle küsimuse meie Cölestinele ette annan.

Mathilde. Aga ma hakkasin juba pääle.

Giselius. Ja minul on oma kindlad põhjused, mis pärast ma ise esialgu mõned küsimised ette panna tahan. Me tahame küsimust sinu näituse kallal selgitada.

Mathilde [Cölestinele]. Võid rõõmustada.

Cölestine. Oleks onneti mõistlikum, kui
Tilde.

Giseliinus [sunnib Cölestinet tooli, lööb känd
rusti üksteise üle ja kõneleb õpetlikus tooni.
Sa oled siis nõnda häa, Cölestine, eks ole,
ja järgeldad loogiliselt ja vastad karwa
päält?

Cölestine [resigneritult]. Jumala nimel sii:
Giseliinus Ja iseäranis tahaksin ma sind
paluda, mitte päämõttes tsemale exsi-
da, kuidas see juba kord paraku naeste
wiga on.

Cölestine. Ja mina tahaksin sind ise-
äranis paluda.

Mathilde. Heia toolit nimni Stünerke!

Giseliinus [pahaselt kõhatades] Sa oled
küll juba kaunis wanas eas, Cölestine,
aga süsgi status quo ante seisukorras,
ma arwan -

Cölestine. Et ma mehele ei ole saanud.

Giseliinus. Et sa sõna otsemas mõistes
alles tüdruk oled. Mis ma nüüd taht-

sini ütelda? Sa. Kujutame endast ette,
et sind keegi naeseks tahaks.

Cölestine. Ei seda müüd küll ei ole!

Giselius. Meie oletame seda: keegi mees
tahaks sind naeseks.

Cölestine. Seda ei tule.

Giselius [kannatamata] Muidugi ei
tule seda enam. Aga tungimisi oletama
me, kui see nõnda oleks, - kas sul siis
mitte häa meel ei oleks, kui keegi no-
hane isik sulle selgest murtseseks?

Cölestine. Sinu poolt ma üksugust selgest
küll ei taha.

Giselius. Ma kõnele ju ka päris üldi-
selt.

Cölestine. Sina oled küll see kõige wii-
mane, kelle käest ma üksuguseid asju
küsisin!

Giselius [wäga kannatamata] Kas sa
ei suuda mõtet isikust lahutada?

Kes siis minu kõneleb?

Mathilde. Sina ise.

Giselinus. Mina?

Mathilde. Sina tahad ju kõrvidele oma sugulastele õpetust anda. Mõttele smeti, Stineeke, ta on nagu hull selle järele!

Celestine. Aga ütles mulle õige, kuidas sa niisuguse mõtte päale tuled? Paraku ennast mulle selgest muretsena!

Giselinus [ahastades]. Aga...

Celestine. Ma tänan sind väga sinu hääd tahtmise eest.

Giselinus. Aga...

Mathilde. Ja sedasama hääd tahtmist tahab ta ka meie Sottele näidata.

Celestine [lustilise kõlblise vihaga]. No kuule, see on aga juba natuke liig!

Giselinus. Ma palun viimaks smeti rahu, ja et sinu mitte naljast ei kõnelda.

Celestine. Ega see muid olla ei võigi kui nali! Mina vähemalt keelan sulle ära, mulle seletusi anda.

Giselinus. See ei ole nali, ja kuisa rahulikult päält oleks kuulanud, siis oleks.

sa mind minu ettevõttes ehk veel kind-
lamaks teinud.

Cölestine Mina?

Gisclius Aga kuidugi, teie juures leiad
sa alati vasturääkimist või lihtsalt
väimetust, oma enese kasu aru saada.

Cölestine [Mathildele] Mis tal õige täna
on?

Gisclius Propter imbecillitatem sexus,
nagu vombased trehvawalt ütlevad.

Naestesee külgesündinud nõrkuse pärast.
Mathilde Kuule, me tahame täna rõõm-
sad olla. Ara mind deklameriina hak-
ka.

Gisclius [deklamerides] Kas civile see
mitte kuulmata, kui sind minu kasu-
likus piirdmises just nende poolt tavis-
tatakse, kelle kasuks see piirdmine on?
Aga ma ütlesin juba, et see minu jaoks
kohustus on, seega tegevus.

Mathilde Stüine paar sõna! Sellepär-
rast, et meie Lotte täna karskinnmend

aastat wanaks saab, tahab ta temale
 noh... sa kuulsid ju. Sa usub nimelt
 kindlasti, et... [Sesistab Célestinele
kerwa sisse.]

Célestine. Ah sa ta wane Sumal! [Mõle-
mad naerawad wallatult.]

Mathilde. Sellest ta ei tagane.

Célestine. Otk!

Giselius. Ma pean siis jälle midagi ai-
 manistest kuulma? Aga ma kinni-
 tan see ga täie rõhuga...

Mathilde. Tee, mida sa jätta ei wõi! Sotte
 naerab sind loodetawasti tublisti wälja,
 aga seda ma sulle ütlen, täna ei tohi
 sa temale seda ettelugemist pidada.

Giselius. Ma ei näe põhjust, miks
 nimelt täna just mitte.

Mathilde. Täna on kord pidupaew

Giselius. Aga...

Mathilde. Sa homme ei lähe ta weel
 mehele... [Äkki midagi meelde tule-
tades, lustilikult] Päälegi, mis Stunneke

mulle jutustas? Mõtlesin, sul ei ole vist
tarvis seda teed koguni ettegi võtta.

Giselius [arusaamata] Hm?

Mathilde. Meil on loodus väimeheks ühte
looduse teadlast saada.

Giselius. Kuidas nii?

Mathilde. Eks ole, Stünerke?

Cölestine. Kuu mitte keis ei pöta.

Mathilde. Ja kui meie Sottene tahab.

Cölestine. Ja sina ka natuke mõistlik
oled.

Giselius. Ma ei saa aru. Kas siis ameti-
wend Siebenkäs lesiks on jäänud?

Cölestine. Kes siis sellest vanast lambast
kõneleb?

Mathilde. Ei, üks kena noor mees, kes al-
les huljuti meie ülikooli eradotsendiks
on saanud.

Cölestine. Ja silma kangesti sinu tütrele
päale heitnud.

Giselius [mõteldes] Looduse teadlane?

Mathilde. Ja väga tubli looduse teadlane,

maqu kuulda on. Selle mehele ei ole sul
tarvis teed valmistada.

Pölestine [Mathildele.] Ma ei saa aga
nitte aru.

Mathilde. Küll ma sulle jutustan.

Jiselius [mõttes] Hm- ja Teatawast
sügest oleks sin küll kindlustusi, ehk
küll küsimus lahtiseks jääb.

Mathilde. Mõtle ometi oma õpetaja Pau-
ause peäle.

Pölestine [uudishimuga] Mis sellega
suis on?

Mathilde [tõrjus lutilise käeliigutuse -
ja küsimise tagari].

Jiselius. Ehk küll küsimus lahtiseks jääb,
kas üldiselt võib oletada... [oma
vaesile] Kudas pulmad peawad olema?

Mathilde. Oota neka natuke.

Pölestine. Kas Sette ka tahab.

Mathilde. Ja kuri ta meie nõuvisole-
mist on palunud.

Jiselius [mõtted laokil] N. ja. Sa enne

isaliku nõusolemise luba väiks ju
 ikkagi veel selgust nende küsimuste
 kohta nõuda.

Mathilde [rahustades] Muidugi võid sa
 seda.

Giselis. Sel kujul nimelt, et seadusliselt
 maxsew kihlus ühest eeltingimusest ole-
 nelb . . .

Mathilde [rahulikult, lübusalt] Muidugi,
 nii sa seda teineta. [Giselis istub tugi-
 tooli. Pr. Giselis pilgutab Cälestinele lübu-
 salt silmi, kes tema juurde astub ja pool-
 waljult kõneleb.]

Cälestine [tungiwalt] Ktle nüüd on eti
 taewa nimel, mis aja teil õige selle
 loodus teadusega on? Ma põlen etse
 uudis hirmust.

Mathilde. Kas sa wana Pusaust tund-
 sid?

Cälestine. Mins ei tundnud?

Mathilde. Selle mehe wõlgnen ma
 oma elu õime, Stineke.

[Cälestine waatab temale küsiwalt otsa; Mathilde susistab etteheitnud kae tagant temale korma sisse, kus juures ta mõniskord oma mehe poole waatab, kes jälle ajalichte loeb. Waikes wahelag. Mõlemad naesed pahwatawad südamest naerma.

Cälestine. Siis oled sa talle küll palju tänu wõlgu.

Mathilde Kujuta enesile aimult ette.

Cälestine. Kui seda meest ei oleks olnud!

[Mõlemad naerawad jälle.]

[Babette keskelt sisse.]

5. stendus.

Babette. Kiegi wõoras tuli. [Parub ühte nimemaaarti.]

Mathilde. Näita siia. [Waatab nimemaaarti.]

Doktor Fraugott Appel.

Cälestine. See ta on.

Mathilde [waatab talle küsiwalt otsa.]

Cälestine. Soodus teadus inna!

Mathilde [kohendab oma tannest.]

Palu ta rohe sisse, Babetteke.

Babette. Mis ta õige tahab? Pal on il-
matu suur lilleringi käes...

Mathilde. Mine oneti ruttu! [Babette
keskelt] Kas Lotte veel ei ole tulnud?

Babette [ukse juures] Ei ole temast
weel midagi näinud.

Mathilde. Waata arnast wälja ja
anna talle märku, kui ta tuleb.

Babette [arusaades] Ah wõi nii!

Mathilde. Et ta ruttaks. [Babette ae-
garnööda ära.]

6. etendus.

Mathilde. Otto! Aja ennast pusti!

Meil on külaline.

Giselinus [mõtted lahkil] Miks?

Mathilde [nammatamata] Tee ruttu! Sa
ole natuke lahke ta wastu!

Célestine. See on ju see eradotsent, kellest
me kõnelesime.

Mathilde. Lotte kee pärast!

Giselinus. Nüüd juba?

Mathilde [emalikult] 'Sa ära tee rumalu-
lusi!' [Sa korraldab tema kraet.]

Giselius. Ma ei ole aga mitte nii ette-
valmistatud.

Mathilde [ikka veel korraldades]

Su lips utub ka nii lohakalt. ... ni-
ja niid anna neuremehele julgust.
Cölestine. Esst!

7. etendus.

[Keskmise ukse all ilmub Dr. Fraugott
Appel. Fladlase tüüpus, hele, lauguta
juuks, mis krae kõrgusel järsul ära on
pöetud; lühike habe, paksud pillid,
mis lühikese nägemise päale tähen-
davad. Paremas käes hoiab ta suurt
lillekimpu, pahemas torukübarat.]

Dr. Appel [kohmetanult] Kas on mul
an, härra salanõunikku doktor Gi-
seliusega?

Giselius [tõsiselt]. Seda küll.

Cölestine [mittu wahle]. See siin on
salanõunikku proua ja mul on

Lõben olnud.

Dr. Appel [kolmele poole kumardades.]

Muidugi ja. Lõben on ainult minu pool.

Mathilde. Kas te ei taha kübart ära panna, härra doktor?

Appel [wõtab lillkimbu pahema kätte teruskübara parema kätte.] Kivi te lubate.

Coestine [wõtab teruskübara ta käest ära ja paneb ta klaveri pääle.] Andke siia.

Mathilde [tooli pääle näidates.] Wõtke istet ja tundke ennast kodus!

Appel [istub tooli ääre pääle. Sille- kimbu hoiab ta kramplikult käes.]

Ma olen nii waba.

Mathilde. Teie olete alles lühikest aega meie linnakeses?

Appel. Ja, sest saab umbes 20 päewa.

Mathilde. Ja te olete siin eradotsendius hakanud?

Appel. Muidugi.

Giselius. Sooduse teadlasena, eks ole?

Appel [kumardusega] Ja.

Giselius. Mulle jutustati sellest juba.

Mathilde. Minu mehel on nimelt teie teaduseharru vastu väga palju huvi.

Appel [kohmetanud kumardusega].

Aruustab mind, et härra salanõu-
nik minu teadust tähele on pan-
nud.

Giselius. Ja, seda ma olen, ja ma pean
seda õnnelikus juhtumises -

Appel. Ma loodan, et mulle õnn osaks
saab, selle tähelepanemise vääriliseks
saa da.

Giselius. Ahm - ja.

Mathilde. Ja kuidas meeldib teile siin, harr-
ra doktor?

Appel [vaimustusega]. Suurepäraselt;
igalt poolt tuldaakse mulle nii lahkelt
vastu, ja siis ka tegevusest järgneva
ülendam tundmus. . .

Mathilde. Kas te juba etelugemiste ga olete alanud?

Appel Ja, Kerkeuropa bastrichodide põrnikatetõugude üle, isearanis metsa-
asjandusesse puutuwate niinpõrnikate
koorepõrnikate.

Giselius [mõtted laekil mõeldes.] M-
hm, ja- ja -

Appel. Suurte ja väikerte kuuserüdame
põrnikate, kellel siin isearanis terved
haidumise pesad on.

Giselius [waatab temale, mõtted mujal,
otsa.] Ei ole seni silmatorkanud.

Appel. Kui härra salanõunik selle
wastu huwitust tunnawad, wain ma teile
ka bostrichusest typographusest wäga
kaunid exemplarisid näidata.

Mathilde. Ma soowin teile ainult, härra
dokter et teil hästi palju kuulajaid
oleks. Te olete ju oma teaduses nii uusin!

Appel. Seni on ennest neli sissekirjutat-
nud.

Mathilde. Algas on siis juba tehtud.

Appel. Ette lugemistele tuleb küll rõõmusus, aga pedell ütles mulle, et kevadene aeg on ka kõige pahem olewat.

Mathilde [rõõmsalt] Ah ja, need noored inimesed.

Appel. Ma kahetsen seda väga, sest et nimelt maikuu pännakoori põrnicate uurimiseks aeg kõige tämelikum on, aga ma loodan et oma kuulajaid just selle põrnica-tõuu vastu waimustada suudan.

Mathilde [emalikul]. Muidugi suudate te seda.

Appel. Ka mina loodan seda, ja kui ma näen, et nii tööga koormatud mees nagu harva salanõunik meie teaduse vastu huvi tunneb, siis kindlustab see veel minu lootust.

Opelius [wäga lahkil mõtetega]. Hm... hm... ja, muidugi.

Colistine. Mis ilus lillerimp teil siis

sääb on, härra doktor?

Appel [rohmetult] Ma arvasin ma kuulsin. et teie ühte perekondlist pidu pühitsete, ja siis tahtsin ma enesele lubada.

Mathilde. See on teie tõesti väga tahelepanelik!

Appel. Mul oli aau teie preili tütreaga tuttavaks saada, ja kuna mulle üteldi, et teie preili tütrel täna sünnipäev on.

Célestine. Ma usun, mina tegin meöda minnes niisuguse tähenduse.

Appel. Kui ma õigesti mäletan, siis oli see küll nii...

Célestine. See on kena, et te seda veel mäletate.

Mathilde. Kuste juba nii keset oma tegevust seisate!

Appel [häbelikult naeratades]. Ma pidan seda mees.

Mathilde [Gischirele]. Mõtke ometi, härra

ra eradotsent on nõnda lahke, et
meie Eotteresele õnne saawida...

Giselius [mõtetes] M-ja!

Mathilde [elawalt] Sa just müüd
peab Eotte kodust ära olema!

Appel [ehmatamult]. Kas preili tütar
ära on reisinud?

Mathilde. Ei ta on ainult linna läinud.

Cölestine. Sa peab iga silmapilks ta-
gasi tulema.

Mathilde. Kas te ei wõiks veel natuke
oodata, härra doktor?

Appel. Ma ei tahaks mitte eksitada,
kui te juba kitsamas ringis...

Mathilde. Ei ei eksita mitte sugugi;
ma tahan õige järelewaadata, kuhu
ta jääb. [Pahem. poole ära]

8. teinud.

Cölestine. Andke mulle oma lillesimp,
härra doktor!

Appel. Ma wain teda üsna hästi
heidada.

Giselius [en püsti tõusnud] Cölestine,
kas sa ei tahaks mitte nõnda hää
olla ja mind härra eradotsendiga
natukeseks ajaks üksi jätta?

Cölestine [inestades.] Mikspärast?

Giselius Mine päale! Ole nõnda hää!

Cölestine [tema juurde astudes.] In-
meselaps, mis sa siis jälle teed?

Giselius [kangekaelselt.] See on tarvi-
lik; ja ütle wäljas, et meid keegi ei
eksitaks! [Cölestine õlariid kehitudes
ja sagedasti tagasiwaadates wälja, kuna
Appel istuma jääb ja lillekimpu enese
ees hoiab. - Väike wahkeeg.]

9. etendus.

Giselius [seisma jäädes.] Eks ole, mu ar-
mas noor sõber, te saate aru, et küri-
mus, mis ma teile ette panen, ainult
kõige tõsisema kohusetunde paal põh-
jend?

Appel [wäga wiisakalt - alandlikult.]
Kuidas arwawad härra salanõu mis?

Giselius. Mina arvan, et ma kui diligens pater familias, nagu roomlased ütlevad, kui armastaja perekonna isa seks kohustatud olen ja et mind mitte labased põhjused ei juhi.

Appel [arusaamatata, aga elavalt.]

Muidugi.

Giselius. Võib olla, te võiksite mulle vastata, et õigem oleks, kui ma seda väike oma tütrega läbi räägiksin.

Appel [kohmetult] Ja, ma ei tea mitte.

Giselius. Siisgi! Ma nägin seda arvamist ette ära ja kinnitan, et minu algusnõu ka sinna peale juhtis, aga mitmerugustel põhjustel räägin ma parem enne teiega. Esiteks.

Appel [kohmetult kumardades.]

Annustab mind väga.

Giselius [wahule] Esiteks on see loomulikult pünlis aine, mille üle läbi-rääkimine meie vahel kergem on. Sellega olete nõuus?

Appel [alrita] Kui teie arvate.

Giselius [jatkates] Teiseks loodan ma teie juures arusaamise ja häa tahtmise pääle, mind kuulata.

Appel. Aga midugi, härra salanõunik.

Giselius [jatkates] Ma ootan hääd tahtmist asja juurde jääda, ilma et te isiklikka vaheltähendusi teeksite.

Appel. Se väite kindel olla.

Giselius [häältmaturke tēstis] Kolmandaks ja viimseks on minule see otsustandew, et teie looduseteadlane olete, sest teil on seega juba eeltingimine olemas, et teil minu õpetust tarwis ei ole.

Appel [elawamalt] Oh ei, härra salanõunik, ma olen teile iga tähendusest tänuulik. Selle suure huwi juures, mis teie meie asja vastu tunnete.

Giselius. Huwi... no ja.

Appel. Ja teie kahtlemata tähelepane-

mise vääriuste teadmiste pärast, mis
te olite omandanud.

Giselius. Sellert ei taha me õigusepä-
rast kõnelda, auustatud ametivend.

Appel. Aga selle järele, mis teie proosa
abiraasa ütles...

Giselius

Giselius [üllatatumult] Mida ütles minu
abiraas?

Appel. Et teil juba ammu ajast saadik
meie teaduse vastu kõige soojem huvi

on.

Giselius [nature kannatarnata!] Ah tühju-
ka!

Appel. Sa et te temaga palju tegemist teete?

Giselius. Ei tule mulle meeldegi!

Appel. Ma uskusin aga...

Giselius. Kus teema pärast oleksin ma
süs aega sellers leidnud? Ei! Ei! Niis-
guste valjade päale ei peaks teie tõsiselt
vaatama. Aga me tahame oma endise
aine juurde tagasi pöörduda. . . [Sarnihutab

tooli lähemale Appeli juurde nad utu-
wad niind üksteise wartin, nõnda et
põlwed üksteisesse peaaegu punituwad)

Appel [küsivalt niimitades.] Kie aine
juurde?

Giselius. See taganete siis omast wahela-
tahendusest, et ma õigemini oma tütre
peale pööraksin, te taganete siis sellest
wahel märkusest?

Appel. Ma ei saa tõesti aru...

Giselius. Me saame üksteisest rõhe aru,
mü armas [otsib nime.]

Appel [kumardusega.] Dr. Traugott Appel.

Giselius. Me saame rõhe üksteisest aru.
Sa kui ma teile ütlen, et ma umbes kahe
kümne aasta eest misiguses seisuses
ras ühe wihisjand sõbra ees istusin ja
temalt nõuu küsisin, siis waatab praiguse
oluxorra päale kui täiesti loomuliku
ja mitte sugugi piinliku päale.

Appel [mängib lillerõõmbuga.] Muidugi!

Giselius. No näete. Sa nii ei taha te siis

kauem minu siiskoha wattu tõrkuda.
Appel. Ei.

Giselius. Siis hakkame kohe arjast kin-
 nu ja teie wastase mulle küsimise pääle
 kas teie abiellu iseloomuga tuttau olete?

Appel [temale imistades stawaadates].
 Abiellu. ?

Giselius [wõtub õrnalt tal lilleriimbu
 käest ja heitab teda nüüd ise paremas
 käes.] Kas teie abiellu iseloomuga tuttau
 olete?

Appel [häbelikult ja kohmetult]. Ma
 ma ei tea mitte.

Giselius [isalikult manitsedes] Armas,
 noor sõber, see ei ole ka mitte selge
 wastus. Ma teawoneti, kas ma tean!

Appel [wäga häbelikult]. Wõib olla,
 et ma veel wäga wähe selle üle järele
 olen mõelnud.

Giselius. Ja, arwate teie, et selles asjas
 mõtlemiseprotsessi kaudu midagi
 kätte wõib saada?

Appel [hä belixult küsides] Mitte?

Giselinus Ei! Armas! Kallim! Ma wein teile isikliku läbielamise põhjal ütelda mitte kui midagi!

Appel [ikka hä belixumalt] Ehk weksin ma.

Giselinus See ei tea, siis midagi! Sihtsalt midagi?

Appel Ma ei usu mitte.

Giselinus [kurvalt] See raskendab midagi minu ulesannet märksa.

Appel Ma kahetsen väga.

Giselinus [terna posse peccatis] Mis see mind aitab? Ehk? Ma seisan mind lihtsalt selle väga pünliku kohuse ees, et teile mitte vähem kui kein ütlemas pean!

Appel Ehk väksin ma kodus midagi sellekohast lugeda ja teiega siis selle üle läbi rääkida?

Giselinus Kuudas?

Appel [wõtab kummu jälle toolipäält

ja hoiaab enese ees.) Ma arvan, ma
 võiksin ehk põhjalikna eriteadus-
 linna raamatuid selle üle lugeda.

Giselinus. Ah tühja ka! See ei ole midagi.

[Waatab Appelile mõttes etsa.] Hm!

Hm! Hm! Muidu parem ma enesele
 küsimise ette, kas siingi mitte parem
 ei oleks, kui ma aine oma tütrega läbi
 räägiksin?

Appel [kõhnamalt.] Aga, kui te seda tarv-
 vilikuks peate, rääkige, palun, rahuli-
 kult minuga.

Giselinus [õhast kihitades.] Jja!

Appel. Ma lasen ennast häameelega
 õpetada.

Giselinus. Seda te ütlete küll! [Istub jälle
 nagu enne, etteheites.] Ma õleksin nõrkumid
 et teid kui looduse tradlast juba teie
 teaduseharu selle küsimise juurde õleks
 juhtimud.

Appel. Minu õharuud olid algusest
 saadik Costrichidid.

Giselius [arusaamata] Do ... ?

Appel. Suurkõne põrnikas

Giselius See ei anna mulle palju lootust.
Peab teil ka just putukatega tegemist ole-
ma?

Appel [elavalt.] Aga kui härra sala-
nummiks sellest huvi tundevad, nimelt
kestrichide keeschi on mitmekesine ja
õpetlik!

Giselius [koheldes.] Õpetlik?

Appel [elavalt.] Ja, meil on sääl peaaegu
kõik keeselanise kirjud olemas. Wali-
kuta mitmemase süstem eceptogastite
juures ja jälle ühesemase süstem teiste
tõugude juures.

Giselius Nii... nii?

Appel. Kõige tähtsam põrnikas aga,
nõnda nimetatud trükiladuja - Ips
typographus, elab kahe emasega

Giselius. M-huu!

Appel. Ma olen selle Ipsi tõnu üle
pikema tõe kirjutanud ja olen nii

mõnegi huvitava/leiduse teinud.

Giselinus. See?

Appel. Suleb nimelt ka ette, et typosaphus
võlme emasega elab, harilikult aga kahega.

Giselinus. Sa - ja siis?

Appel [jälle abita] Sa siis?

Giselinus [kannatamata] Kus siis sar-
nades, wõrdlus jääb?

Appel. Wõrdlus Sps - teinu ja kelle wahel?

Giselinus [kannatamata] Ah mis! Sps!
Mis aitawad meid teie Sps'id? Sääb me
istume nüüd ja wõime jälle algusest
pääle hakata. Ma olen seda enesele
teisiti ette kujutanud.

Appel. [ikka rohkem abitalt] Ehk on
müü võimalik teie mõttekäigule järel-
jõuda.

Giselinus [kategoriliselt] Ei!

Appel. See ei usu?

Giselinus. Kuid ma enesele meelde tuletan,
kuidas teie suu celkäija Busanus kõne-
teadis. Se tunnete tema nime?

Appel. Ma tunnen teinud tööd mõhus härgade üle.

Giselinus. Sellest ei tea ma midagi, aga nähtavasti on ta selle juures rohkem wordlemaid nähtuval tähelepannud, kui teie oma Ipsiide juures. Sa aina teaduslikul alusel, sest ta oli poissmees.

Appel [tõuseb üles] Wabandage, härra sa-
la nõiunike, ma näen ise ära, et mul praegusel silmapilgul õige arusaamine puudub.

Giselinus [wajutab teda tooli pääle tagasi.]
Jääge istuma! Me peame ikkagi hapu üuna sirse hammustama. Se ei ole nähtavasti ialgi selle pääle mõelnud, mis-
sugused kohused teid abielus ootavad?

Appel [resigneriides] Ma ei ole ialgi selle kurimusega tegemist teinud.

Giselinus. Plus.

Appel. Sest et mul sellensotsekohest põhjust ei olnud.

Giselinus. On aga kõige hilisem aeg, mu

arwas.

Appel [waatab temale abitalt etra.]

Giselius. Ega te ameti seda ei looda, et noored tütarlapsed ühel ilusal kewade-õhtul ja nõnda edasi, ilma mingi nähtawa põhjusega käik teavad?

Appel. Ma pean otsesoheselt tunnista-
ma.

Giselius [energiliselt]. See on teist päris loogikata arwamine, ütlem ma teile. See on kõnekään, mis meid ühest kohusest mööda peab pöama.

Appel. [resigneritult]. Muidugi, härra salanõunik!

Giselius. Plus, siis wõime alata.

[Appel waatab kohmetult oma rindku pääle, Giselius paneb käed risti rinnu pääle ja waatab teda uuriwalt üle pillide.]

Giselius M-ja, kui see ainult nii raske ei oleks [Etteheitis]. Seal ei oleks waja ol-
nud mind selle pünliku ülesande ette seada.

Appel [teuseb üles] See on eige. Ma olen teie aega liiga kaua tarvitanud.

Giselius [pahuralt - kurvalt] Lääge ometi istuma!

Appel [aegamööda taganema hakkates] Ma ei tahaks teesti enam kauem eksitada.

Giselius. Mis see peab tähendama, et teie nüüd lähete? Et me hümne jälle arja algusest pääle hakkame?

Appel. Weib olla, et seda waja ei ole.

Giselius [kangeraelselt ja kõwenini] Aga muudugi seda on waja; selle kohta oleme ometi selgusele jõudnud, ja üleüldse järgneb see teie ulestunnistamisest, et teie eneselle sellest tähtsast lepingust, mida te teha tahate, mitte ettekujutust ei saa luua. [Sa tõstab oma häält, wänaste sõnade juures astub ta naene pah. p. sisse. Sa waatab imestades mehe ja Appeli otsakes keskmine ukse juures, klinn peas, seisab]

10. etendus

Mathilde. Mis siin siis on, Giselius. [Appelile] Sa teie, härra doktor, ega te ometi juba lahku-

da ei taha?

Appel. Minuarust avaldasid härra sala-
nõuunik soovid.

Giselius [pahaselt naasele.] Näed sa nüüd,
saiäl see nüüd engi! Täpikäält, nagu ma
ütlesin. Perumignarus. Naasel mehel riu
ei ole mitte vähemat aimugi, kuidas ja mis-
pärast ta naist tahab võtta.

Mathilde [imestades] Härra doktor?

Giselius. Sinu vastuvaidlused seisid täiesti nõr-
kadel jalgadel; nüüd oleksime siis nõnda
kaugele, et meie sinu kuulsa teadlaste pääle
peaksime toetama, see tähendab, kui ma kev-
gemelne küllalt oleksin, oma tütar tema
tulwiku asjus teadmatusesse jätma.

Mathilde. Ja, kas siis härra doktor...?

Giselius. Ja, ta tunnistab esiteks, et ta ise
midagi ei tea ja teiseks ei võtnud ta sellepääle
vaatamata minu õpetust vastu

Appel [kõige suuremas rõhmetuses] Auusta-
tud härra salanõuunik!

Mathilde. Üks silmapilk. Ma pean ole-

kohe küsima, armas härra doktor, kas olete
teie siis meie Sotte kätt palunud?

Appel. Seda wabadust ma enesele küll ei ole lubanud.

Mathilde [näsa kokku liies]. Aga õhku! Murruges esle
pünlisku seisukorda sead sa siis meie lapse?

Giselius [kangraelselt]. See oli ju antud oletus -
ja päälegi kinnitaksid sa ise seda kui tõe asja.

Mathilde. Mina?

Giselius. Siin ja Palestine.

Mathilde. Kas sind siis mitte silmapilguksigi
üks ei wõi jätta? Pead sa siis alati sega-
dusi sünnitama?

Appel. Mina ei ole seda wabadust enesele igatahes
mitte lubanud.

Mathilde. Härra doktor, nüüd peate mulle
pühakult töötama, et teie ühelegi inimerele
sellist sõna ei räägi.

Appel. Ma ei ole enesele seda wabadust küll
mitte lubanud, kuid ma pean tunnistama, et
mulle see mõte mõnest päewast saadik mitte
wõoras ei ole. Ma ei tea mitte, kas te selle üle
kõnelda lubate.

Mathilde. Nüüd on juba kõige parem, kui täiesti otsesoheselt kõnele te.

Appel. See teadid, kus ma teie annetatud preili tütarit nägin, olen ma väikse perekonna õnne pääle mõtlema hakkanud.

Mathilde. Ja olete teie seda meie Sottele ütelnud?

Appel. Ei! Seda ei oleks ma enesele eluilmaringi lubanud, ja ma jündsin ka väga raskest sellele julgele otsusele tänas orwa armuressovi avaldada.

Mathilde [rõõmsalt, pilkun mehe pääle heites, kes pah. p. tagaseinal seisab ja mõttes lauske waatab]. Ja siis juhtusite temale käte wahel?

[Kindlalt] Kas teate midagi, härra eradotsent, nii ruttu ei wõi ja' ja aamen ütelda, aga kui kõik korras on, ja meie Sottele tahab, siis [kätt pakkudes] ei ole minu salanõu mis ega mina ka rongawarumad.

Appel [kohmetult]. Ma tahan siis lasta.

Giselius [ilma kehalekut muutmata] Veto.

Mathilde. Sule ometi siia, Giselius!

Giselius. Minna keel on wähehelt niikauaks

kui mitte põhjaliku Calivraakimise läbi täie-
liku selgusele ei ole jõutud.

11. etendus

[Keskelt tuleb clawalt ja rõõmsalt Sothe,
tema taga Celestine. Sothe ruttab esra juurde ja
kaisutab teda termilikut.]

Sothe Emake, ta on mul käes. Küll sa silmad teed!

Mathilde Waata oneti ringi! Meil on kübaline!

Sothe [näeb nüüd alles Appeli, kes sagedasti ja nandi-
likult kumardab; ta lähleb wabalt tema juurde ja an-
nab nätt.] Dere hommikut, härra doctor! See on ilus
et teie ennast meie juures näha lasete.

Appel Sa - - ja muudugi

Sothe [emale] Mul on midagi sinu jaoks.

Mathilde Aga kas sa ei näe, et härra doctor sulle
allesid on toonud? Sinu sünnipäewaks.

Sothe [Appeli poole, kel iska kimp pees] Jätkumise?

Appel Sa. Sa muudugi.

Sothe [wõtub kimbust.] See on aga liiga kahwe, et
te minu pääle olite mõelnud.

Appel Seda ma olen. muudugi.

Sothe Need ilusad reesid.

Appel. Sa ma peaksin... Ma tahtsin öieti
 oma õnnesaaviga ihte kuisimust ühendada...
 ja, ihte kuisimust aga ma ei tea mitte [abita
Giseliuse poole pöörates] kas see mulle
 lubatud on.

Mathilde [kindlalt, tragilt] Ette! Härra dok-
 tor Appel on meilt sinu kätt palunud.

Celestine [wäga rõõmsalt] See waheajal?

Ette. See tuleb nii ootamata... [Appeli kenealt
otsa waadates] Ma olen härra doktoriga ainult
 paar korda kõneleminud.

Mathilde. Selle pääle ei ole waja tänasest hom-
 seni wastata, sa pead seda rahulikult ära
 kaaluma.

Giseliuse [kes ettepoole on astunud] Sa sa
 pead enne ka minuga tõsiselt läbi rää-
 kima.

Celestine [pahaselt] Püha Pöimbar!

Appel. Ma oleksin wäga õnnelik, kui teie
 otsus wähenegi minu poolt räägiks...

Ette. Emma, mis, ega ei maksa palju
 rääkida? Seda peab kohe wõi mitte

kunagi otsustama. [Appelile lustiliselt
otsa waadates] Sa ma arwan, ma ütlen, ja?

Mathilde. Lapskene!

Giselius [wahela astudes]. Ma palun.

Celestine [tõmbab teda tagasi käinsest]. Sina, ära sa
mündi seksa tüki!

Sothe. Aga ma tahan enne seda midagi ütelda.
Ega ma ju seda ei teadnud, et ma word [jääb
natura kinni] mehele lähem, ja ma mõtelsin ka
natura kasulik olla ja ma tahtsin professor Musriuse
kõnnikusse astuda, ja siis olen ma [wanemate poole], siis olen
ma ilma teie teadmata ämmaemanda kursuse läbi teinud.

Mathilde. Mida sa oled, lapskene?

Sothe. Ämmaemanda kursuse läbi teinud, et ma
word ka oma jalgel wärsin seista.

Mathilde. Sa armas laps. Sina häa lapskene!

Giselius [Appelile]. Noormeis, selle läbi on
arjalugu inidugi märksa teine.

[Geerit]
